

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 29 DE MARS DE 1912

Núm. 1735 — ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20



SETMANA SANTA

Anant a portà un ciri al monument
que a Madrid hi ha a la plassa d'Orient.



CRÒNICA

LA GLOPADA DE L'HEROISME

L'Aleix se posà en la butxaca interior de la brusa la bomba carregada. Sortí del seu piset miserable y s'encaminà al teatre. Estava decidit. Se sentia el venjador dels odis seculars acaramullats pels segles sobre la seva carn d'esciut. Y desde que tenia la decisió presa, no sé quin benestar l'inondava, com el contracop d'una justícia feta.

¿La vida? ¿Què li feia perdre la vida? Vagament, a través de les seves lectures d'atzar, mitg compreses, havia begut l'ansia de la glòria, com un verí mortal; y l'idea del sacrifici propi li semblava una pobre ofrena pera l'humanitat dels seus, eternament invenjada.

Arribà al teatre. Comprà una entrada de quint pis. Allà dalt, s'encabí, com va poder, entre un senyor en qui s'endevinava el vell filarmonic, l'habituat de cada vespre, y un estudiant que's devia fer un dever de *snoob* d'acudir a l'òpera nova de Strauss, extranya y revolucionaria.

L'Aleix mirà, instintivament, el pati, com si mirés la pròxima presa. El pati espurnejava. Entre la vermellor de les butaques formaven belles gradacions de color el blanc y rosa dels vestits femenins, la rossor y la morenor dels pentinats, la tennuïtat de les carns descobertes. Com d'un rusc immens, la remor de les converses pujava y la prodigalitat dels llums treia notes estridentes dels dorats y de les joies.

El venjador ja no pensava. No's preguntava, com assaborint el pler de la matansa, en quina d'aquelles fileres enlluernadores aniria a sembrar la mort el seu enginy infernal, quines d'aquelles testes delicades s'esmicolarien esglaiosament entre la desferra d'estelles y runes.—L'home acariciava en silenci, ab la mà dreta, el ferre malefic, en la butxaca de la brusa...

Comensà l'òpera. Entre'l silenci de la gentada, l'ona de sò pujà victoriosa. L'Aleix, per uns moments, restà corprès per l'espectacle inhabituat. Li semblava que en el seu cervell se borrava tota idea, y la música li domava pels interiors l'ànima rebel. Els primers aplaudiments esclataren.

L'acte anava seguint, y una extranya dificultat prenia còs en l'interior de l'Aleix. ¿Quin moment esculliria pera l'acció cruenta? Pensava que ell, ab aquell fet, anava a ficar una data horrible en l'història humana; pensava que, destruint, anava a fer obra sinistrament divina, y que bé valia la pena d'escullirne el moment; a pesar de tot, no se sentia la potència necessària pera'l seu gest, que ell creia heroic, de sembrador de mort.

Però calia decidir-se. L'orquestra, en una delicada filatura, deixava un moment de calma quasi silenciosa. Se sentia passar, sobre el reculliment religiós del public, el calfred de l'emoció artística. L'Aleix, poc a poc, relliscà la mà cap a la butxaca de la brusa. Per tres voltes va anar treient y tornant a deixar la bomba. A la fi va agafarla, crispat, en la mà tremolosa...

¿Què va passar en aquell moment? El teló de fons, tot d'un cop, s'arborà. Una flama poderosa l'inflamava de baix a dalt. El teatre va alsar-se en un sol crit: ¡Foc! La concurrència, en un segon, va tornar-se multitud, multitud primitiva, ab tot el selvatgisme originari de la lluita per la vida. Per sobre'l cossos de les dones, trepitjantles bàrbarament, els homes corrien a les portes. Els bastons copejaven els caps. Els fugitius ensopegaven en les butaques. De les llotges

queien, en l'atropell de la por, els retardats, que trobaven ja els corredors obstruïts de gentada.—Y la flama, la flama indiferent, arribava ja a les altures de l'escenari, enquadrava de resplendors les grans taules, encenia el fustam y les teles.

¿Com va poder l'Aleix obrir-se pas fins trobar-se al pis d'abaix del teatre? Ni ell mateix podia explicarsho. Segurament va arrastrarlo una ona extraviada de public, y fou portat en l'aire, sobre la gentada esfereïda, fins a baix. Una cridoria bestial aixordava. Les flestomies més esglaioses sonaven en les boques, sobre les cares vermelles, d'ulls esclatants y folls. Obligat a arreconarse a un recó de passadís, pera no morir ofegat, com altres eren ja morts, l'Aleix trobà una sortida a la platea, ja quasi vuida d'espectadors. En aquells moments la flamada sortia de la boca de l'escena, llepava les llotges de prosceni, s'allargava, en tentacles fumosos, fins a les butaques d'orquestra.

L'Aleix contemplà la sala. A l'extrem d'una fila, geia a terra una senyora, ab el cap obert, la sang tenyintli la cabellera rossa, ont llua una diadema. Agenollada sobre d'ella, cridant ab desesperació, masegantse la cara, estirantse els cabells, una nena d'uns dotze anys intentava retornarli la vida, indiferent a la flamada ja propera.

L'Aleix sentí la punxada ardent d'una emoció nova. Alsà de terra el còs, se l'apoià sobre'l bras dret, y, prenent en l'altre la noia, va correr cap a la sortida. Les grans portes havien deixat passar, finalment, l'ona de carn humana. Unes quantes persones sense sentits eren recullides. L'Aleix sortí al carrer, ab la seva càrrega; al defora l'esperava, ansiosa, una multitud, udolant, ab els ulls a la recerca dels qui anaven sortint per la porta tràgica. Uns brassos arrebataven la dama morta dels brassos de l'Aleix; la noia, frenètica, se repenjà al coll d'un home desesperat.

Fou en aquell instant, que una vèu cridà: «¡La contralt ha quedat en el seu camerino, y no pot sortir!»—L'Aleix no va pensar la seva resolució. Se dirigí altre cop a la porta oberta sobre la gran sala abandonada, y desaparegué. Les flames comensaven a sortir, ab gran fumassa, per les finestres altes. Per la coberta del sostre eixien, per instants, glopades de foc, com a soptades erupcions. El resson trepidant de la fogarada sonava entre'l chor de planys, barrejantse ab l'espètec de les espurnes.

L'Aleix, a dintre, marxava pel corredor circular, perquè, quan va intentar el pas per la platea, un nuvol immens de fum va cegar-lo y sofocarlo. Obrí la porta de l'escenari y, entre brases, penetrà. Els seus peus s'apoiaven sobre calius de vigues caigudes, sobre bastidors qui acabaven de cremar. Entorn d'ell anava tombant, del sostre sense forma, una pluja d'estelles enceses. Mercès a un moviment rapid del còs, pogué evitar que'l sepultés un llenyam que s'esfondrà ab gran soroll, com una gran antorxa, alsant a terra una estrella d'espines. Els ulls de l'Aleix li ploraven, per la roentor de l'aire y la fumera espessíssima. A dures penes va poder destriar una escaleta, a un recó. Muntà. A dalt, un corredor com de convent arreglerava a dreta y esquerra una filera de cambres tancades. Sols una era oberta, y sobre'l llindar mateix, esvanida, una dona, vestida ab túnica oriental, coronada com una reina, allargava el seu còs esbelt y jove.

La sortida de l'Aleix, ab aquell altre còs de dona en brassos, fou una carrera heròica. Ell, en èxtasi, fòra de tota sensació, transfigurat, avensava, ab aquella blancor esllanguida sobre'ls seus muscles d'operari y de venjador cruent. Y al seu pas seguia, impotent contra ell, la pluja de foc, l'esclat d'espurnes, l'enfonzament de la carcassa del teatre mort. Sortí per l'escenari, en l'impossibilitat de trobar la porteta per ont era entrat. Saltà a la platea, tancà els ulls, contingué l'alenada, y corregué pel passadís central, cap a la porta. La porta era ja en flames, y l'Aleix passà follament, entre les llengües enceses que recorrien el seu còs com assaborint una pròxima presa. Quan arribà al portal del carrer, la seva figura de salvador, dibuixantse damunt



Una mostra del gènere futurista.



El cubisme, en una de les seves més belles manifestacions.

el fons vermell de la fornassa, tenia un aire fantàstic, y ell en sentia, vagament, la semidivina bellesa. El públic l'acclamà. Y ell, avensant entre la multitud entusiasta, portà la dolça càrrega a una sala propera ont s'havia instal·lat, ràpidament, un dispensari.

La contralt, ab pocs esforços, tornà en sí... Però l'Aleix, que tothom cercava ab els ulls pera ferlo conèixer a la que acabava de salvar d'una mort infernal, era ja desaparegut...

Marxà, marxà, a l'atzar dels carrers humils, sota la nit. ¿Quina estranya claror matinejava en la seva ànima, durantla, com d'un dia novell? L'ona de l'heroïsme li havia perfumat les potencies y se sentia confortat d'un vi generós, begut per primera volta. ¿Per ventura no era aquell el camí nou de les activitats heròiques que s'oferien a la seva activitat desbordant? ¿Es que no hi havia, en la seva acció d'aquell vespre, un gloriós impuls de sacrifici per l'humanitat, un vessament de sí mateix en la copa d'ofrena pera'ls altres, un moment capaç de rescatar y venjar centúries d'esclavitud, pagant ab moneda d'heroïsme, ab vera moneda de rei, l'injúria secular soferta per la seva casta de vassall? Ell, home incapaç d'ofegar en sí mateix, com la multitud, les accions personals; ell, que necessitava donar caràcter d'obra pera tots els homes a l'obra privativa d'ell mateix, havia pogut convertir en heroïsme, en obra de bé, en donació de vida, com a holocauste a les vindictes humanes, l'obra de mal y la donació de mort que abans projectava.

Caminà, errabond, fins al peu d'una montanya, sembrada d'avencs y timbes. Escalà instintivament les roques abruptes. Arribà a la vora d'un precipici; y treient de la butxaca l'enginy de mort fabricat per ell ab cura minuciosa, va llensarlo d'una revolada en la fondaria negra. Com un llampec, allà en el fons, l'explosió il·luminà les tenebres; l'espectre retronà, poderós, en els ecos nocturns. Després, el silenci.

Y l'Aleix, coster avall, retornant a la ciutat, bevia encara, en l'aire de la nit, com sota un penó de gloria, la glopada de l'heroïsme.

GABRIEL ALOMAR



Sentències "a priori"

Un diari de Madrid, un diari d'aquells que negocien ab sang y fetge y que exploten l'estultícia de la nostra gent ab

làmines esgarrioses y articles terrorífics, inspirats molts d'ells en gazetilles de la Casa de Socors, anunciava fa pocs dies una «extensa informació de los crímenes y asesinatos cometidos por Enriqueta Martí».

Y un hom pregunta: ¿es lícit, es honrat, acumular a una persona, sia qui sia, fets que's troben encara *sub judice*? ¿Es humanitari prejutjar la moral d'un individu, encara que sia d'una individua, atenent sols a lleugeres informacions policiaques, que resulten planxa moltes vegades, o basantse en acusacions parcials y interessades, com tot sovint succeeix?

Posem per cas que aquesta bona pessa d'Enriqueta resultés una pia senyora, digna de presidir un *Ropero* místic, xiflada per les trenes o els rinxols de les criatures que encara no han fet la primera comunió; una ciutadana sense altra màcula que la d'embolicar troques y la d'agradar-li les calses d'home; ¿què mereixeria aqueix diari escandalós que, per la miserable *perra*, ha tingut la desfatzatès d'acumular assessinats y crims y *marricidis* a les molsudes espatlles de la es-

posa d'en Pujaló? ¿Còm li paga, de quin modo l'indemnisca, l'empresa periodística, a la presumta Herodes femella, el perjudici ocasionat per la mala fama escampada en els papers?

Ara imagineu-vos que resulti que'ls ossets trobats dintre de les moltes olles que han aparegut en els diferents domicilis de l'interfecta siguin ossos de colomí o de megateri y que's probi, a la fi, que moltes d'aqueixes criatures que s'han perdut eren criatures «que se debíen de perder», com passa ab algunes cartes, segons la cèlebre cita; ¿quí li abona a la victimaria, transformada en aquet cas en víctima, els mil disgustos adquirits en el terme d'aqueixa sorollosa causa, les dotzenes de basques sofertes y el descredito ocasionat, tot per la gana de la senyora Prempsa?

No serem nosaltres els que donguem patent d'àngel de candor a la Martí. Jo, per la meua part, confesso que no li fiaria ni el dit xic de la mà esquerra, però d'això a adelantarme a la mamà Justicia, afirmant, escampant als quatre vents, que la *sujeta* es autora de crims, assessinats y infantidís, hi và tant com del Fuerte-Pío a cà l'Anguilero.

Y es que la maleïda *perra*, an els rotativers, els fa fer moltes coses y poques de bones. Y no es sols la *perra* d'ara, no. Es prepararne d'altres, de *perres*. Es la *perra* de ara y la *perra* del dia que s'alsarà'l patibol, si s'alsa; es l'il·lusió de que inflant el gos podran arribar a la publicació d'aquell suculent extraordinari, que ja deuen estar preparant, ab «los últimos momentos de la rea...».

Lo qual no privarà de que tots plegats, diaris desaprensus y llegidors estragats, en aquells instants d'angoixa sentin el classic esclat d'indignació contra la pena de mort.

Y quan arribi aquet moment de pietat y commiseració, deixeuho anar, que també el sabran explotar a benefici de la seva butxaca.

D. LAFONT



COM COMENSA Y COM ACABA

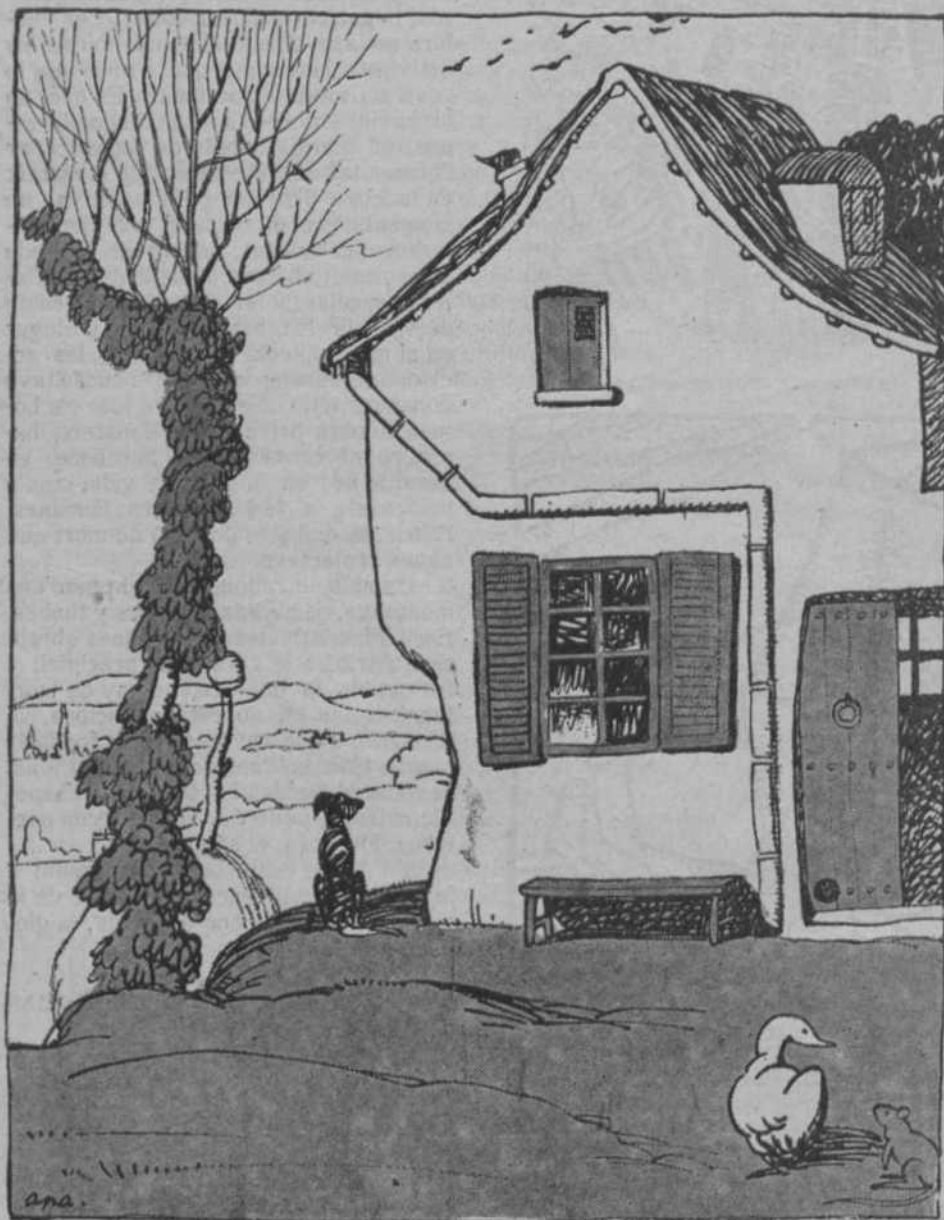
I

Vacilant, rezelós y girantse a cada punt, com si temés ser observat, pels timbots de Vallvidrera, més enllà de la font de la Manigua, camina un home.

Va cobert ab un barret blanc, que Deu sab qui va estrenarlo, y porta sota'l bras, cuidadosament plegada, una corda de cànem.

Arribat a un lloc bellament apacible, l'home s'atura, y, examinant ab detenció els pins que'l rodegen, se fica en un de robusta soca y branques esbeltes, y diu ab vèu decidida:

—Aquet serà bo!...



VAL LA PENA DE MIRARHO

En una casa aixís abandonada,
¿hi haurà tal volta alguna *secuestrada*?

Estira la corda, fa un nus escorredor, y al anar a alsar la vista pera calcular l'altura de la branca que sembla haver triat pels seus proposit, se senten passos.

¿Quí es?

Un passejant solitari y pacífic; un jove de pèl ros que, al adonarse del nostre home, el saluda ab molta amabilitat... y va a assentarse precisament a sota del pi de la soca robusta y les branques esbeltes.

II

Entre l'home del barret blanc y el jove ros s'entaula un diàleg.

—Com que a vostè li serà igual aquet pi que un altre, ¿vol ferme l'obsequi d'anar a assentarse una mica més avall?

—¿Per què?

—Són assumptes meus. Necessito aquet pi pera certa operació, y vostè'm fa nosa.

De sobte, el jove ros s'adona de la corda que l'altre té als seus peus.

—¡Ah!... Ja li veig l'intenció!...

—Doncs... si la veu, no cal que l'hi expliqui.

—Escolti... ¿què li serà molest esperar-se un ratet?

—¿Molt?

—El temps precis pera que jo pugui anar a Barcelona y tornar.

—No! Impossibile!... Porto un xic de pressa.

—Li pagaré el favor. Li daré...

—¿Quànt?...

—Vinticinco duros.

—¡Fet!

—Doncs... ja vinc.—

Y's disposa a marxar.

Però l'home del barret blanc, ab un gest imperiós, l'atura.

—¿Y els quartos?

—Els hi donaré després.

—Els vull ara.

—Oh!... ¿Y si'ls hi dono y vostè no m'espera?

—¿Y si jo l'espero y vostè no torna?

—Bé. ¿Me promet que m'esperarà?

—Paraula!... Per vinticinco duros, juro no moure'm del siti ni fer res que vostè no torni.

—Aquí van, doncs.—

Y mentres l'home del barret blanc s'embutxaca els vinticinco duros, el jove ros, empenent la marxa al trot viu, diu ab vèu tremolosa:

—¡Quina pel·lícula, quina pel·lícula més tremenda vaig a fer!...

III

Han passat dugues hores.

El jove ros, carregat ab la màquina cinematogràfica, arriba altra vegada al peu del hermós pi.

Frenetic, sense ni tan sols saludar al home del barret blanc, arma immediatament l'aparato, y, quan ja ho té tot a punt, exclama:

—¡Hala!... Ja pot comensar.

—¿Què?

—A fer... lo que, quan jo l'he sorprès, estava preparant.—



ASPIRANTS A LA SOPA BOBA MUNICIPAL

—¡Obriu, obriu, obriu que volem entrar!
—¡Es impossible, amics!... Les oficines estan totes plenes, y dels deu mil emplaats que té l'Ajuntament, lo menos n'hi ha nou mil cinc cents que no sabem en què feishí passar l'estona.

En la boca del home del barret blanc s'hi dibuixa una lleugera rialleta.

—¡Ah!... Les circumstancies han variat, senyor meu. Jo, en efecte, anava a penjar-me, però era perquè'm faltaven vinticinco duros, que indefectiblement necessito pera aquet mitg-dia. Y com que ara ja'ls tinc... ¿comprèn la cosa?—

Un llampec d'ira espurneja en els ulls del jove ros.

—Aixís, vostè m'ha fet víctima d'una estafa!...

—Alto!... Lo convingut era que jo, per vinticinco duros, l'esperaria. ¿No l'he esperat?... Sí. Doncs, estem en paus.—

Lentament, respirant a plens pulmons l'aire perfumat de la vall solitaria, l'home del barret blanc comensa a allunyar-se del pi, en busca de la dressera.

Mes, tot just donats els primers passos, se gira altra volta cap al jove ros.

—Tingui—li diu:—Al menos, per record, guardi's això.— Y li tira el rotllo de corda.

A. MARCH



EN EUGENI NOEL

En Eugeni Noel està donant conferències a Barcelona. En Noel es un jove interessantíssim. Més aviat baix, un xic magre, ab els cabells llargs y rissats, no eridaria pas l'atenció si no fos la nerviositat que's veu vibrar en el seu pensament y la forsa del seu mirar, que tan prompte treu llumenetes com el concentra ab misticisme.

En Noel es un d'aquells homes que'l pensament no'ls deixa estar en pau, que vibren com un llum electric, que'l seu cervell els hi dona dues centes revolucions per minut, que tenen corda en el pensar, no per una vida, sinó per cinquanta.

En Noel, ademés d'aquesta màquina tan potent que té pera explicar-se, l'esmersa en dir veritats d'aquelles que molts les pensem, y són molt pocs que les gosen dir, y un home que diu les veritats en aquets temps que correm, que sembla que tothom calli pera no esvalotar el galliner, naturalment, se veu portat a dues coses: o be a l'arrosament d'espatlles, com aquell que vol dir «no'n feu cas», o be a la persecució dels que n'han fet massa de cas, perquè saben que'ls toca el rebre.

En Noel va anar a Melilla de voluntari de cassadors, pera coneixer la guerra d'aprop, y la va coneixer tant, y va dir tant lo que coneixia, que reixanta articles que va escriure li varen costar reixanta denuncies y haver d'anar a la presó uns quants mesos, pera eixirne més exaltat, més ferm, més carregat d'idees y més convensut de que té raó, y més disposat a tornarhi, abans que doblegar-se y callar.

Ara està fent una campanya pera combatre els toros y els toreros y pera cridar contra el flamenquisme, y com que aquí a Espanya, de flamenc, ab totes les varietats naturals de cada provincia, no hi ha ningú que no'n tingui un xic, encara que no se'n adoni, figureu-vos, cavallers, si se n'hi haurà girat de feina.

Els datos que dona són terribles y d'una veritat escandalosa.

A Espanya hi han, ab números justos, 392 plasses de toros, y la sola ciutat que'n té dugues es la cultíssima Barcelona.

Els espectadors que varen anarhi en un any, són, tal com pinten, 7.618.000: set milions sis cents divuit mil.

Se varen matar 4.322 toros, que valen 8.500.000 de pessetes.

Y 5.672 cavalls.

Y els toreros, picadors, banderillers y demás gent flamenca, varen guanyar de sou pera fer... feina: 2.600.000 de pessetes, y's varen vendre 6.000.000.000 de postals ab els retrats de la gent ab quia.

Que això parla, no n'hem de parlar. Els datos són datos y no menteixen, y que ab aqueixos milions se podrien fer algunes cosetes que no farem mai aquí a Espanya, també es cosa que's pot comprobar sense haver de rumiar molt ni cremar-se les celles llegint.

Segons en Noel, tot lo nostre—guerra, pau, administració, ensenyansa, cultura, religió, familia, política y fins ciencia—està tarat pel flamenc. Aquí l'jolé es el crit nacional, y qui diu jolé! diu ¡viva tu mare!, y qui diu tu

mare, la teva mare. Aquí no fem res sense el quiebro: els regidors fan el quiebro, els diputats fan el quiebro, y els artistes, els de l'art d'escriure, sortegen la sort ab el quiebro, y dels que'l fan en diem aixerrits, y els hi tenim certa admiració; aquí no anem mai de dret; tot lo que volem conseguir ha d'esser ab un drap vermell, pera enganyar al que ha d'esser... víctima; y aquí, fins pera tenir fe, l'hem de tenir tirant requiebros que'ns venen del flamenquisme.

Doncs tot això, el nostre Noel, ho vol acabar donant conferències, ab una fe y un entusiasme que li ha de costar molts disgustos.

Se l'escoltaran, l'aplaudiran, li diran que sí, l'acompanyaran a casa ab atres; l'entusiasme serà complert y l'adhesió incondicional; però que procuri una cosa: que allí aont dongui les conferències no se senti tocar a matar, perquè anirien aplaudintlo y s'escaparien als toros, y si ell s'entusiasma massa y el duguessin a la modelo, potser desde allí sentiria... als mateixos que'l jalean... que estan cridant: ¡olé tu mare!



AL DESCUBRIRSE LA FARSA DELS OSSOS

—Be; y ara ¿quí me les torna les dugues pessetes que, de cinc en cinc centims, m'han anat pescant els diaris ab aquest infundit?



UN DE TANTS

—¿Sabs, en Blai? Li estan formant causa perquè sembla que té una criatura que no es filla seva.
—No més per xò?... ¡No n'hi ha pocs al món de pares que's troben en el mateix cas!...

SOBRAVEN OSSOS

El glosador, la setmana passada, va fer de Profeta, i com que això de fer de Profeta es un ofici tan poc lluit i tan propens a equivocar-se, un cop que no's errem ho volem dir. ¡Sobraven ossos, cavallers! ¡Ni els que varen trobar a la sopera, ni els dels envans, ni els dels dipòsits, eren ossos de criatura! Sinó que aquelles ossamentes, l'invicta segrestadora, les feia servir de remei, diem que no n'hi havia ni un pera remei. Els doctors han declarat que n'hi havia de tot menes d'infant, que són els que volia el públic i els que li servien els diaris. ¡Allí cavalls, gossos, moltons, fins girafes; de tot menes de lo que se cercaven!

Els reporters ho compten tots tristos, i el bon públic ha rebut un desengany tan seriós, que'l diari els caigué dels dits.

¡Què hi farem! ¡Serà una altra volta! ¡Tot s'ha d'esperar an aquet món, i si no es avui serà demà! Encara la segrestadora es viva, i ab una mica de vivor se poden complicar les coses i trobar metges que declarin, pera no quedar malament i no descoratjar a les masses, que si no eren, ho podien esser, i que poguentho esser... potser ho eren.

¡Coratge, public, que ab voluntat ja'n trobarem de criatures!

XARAU

Donatius pera'l Museu d'Art Teatral

Tot just l'il·lustrat publicista en Marc Jesús Beltran va iniciar l'idea de fundar un Museu d'art teatral català, varen ploure de tot arreu adhesions y ofertes y projectes.

Es clar que'l material de veritable valor historic, els objectes y curiositats de merit positiu, pertanyents a artistes y autors catalans difunts, no's poden arrebregar sobtadament y que la seva adquisició ha d'esser obra d'anys y paciència. Però, pera omplir alguns prestatges, ja n'hi haurà prou ab lo que de moment se rebí dels actuals interessats en l'idea.

Per de prompte ja sabem d'algunes personalitats artístiques y literaries que volen posar el granet de sorra al projectat edifici-museu.

En Jaumet Borràs ha ofert omplir una vitrina ab el sobretodo d'El Rei y ab els retrats de totes les que hi varen caure... de resultes del sobretodo.

L'Alexandre Nolla, les estisoretas ab que's talla les ungles.

En Xavier Viure, el manuscrit borrador de *Les flames del goig*.

En Daroqui, l'única levita que ha portat en sa vida.

En Bergés, l'anècdota de l'incendi, escrita per ell mateix.

En Guimerà una fulla d'album que dirà: «¡Visca Catalunya! ¡Gloria als seus fills!»

La Xirgu, el vestit que va portar en *Montanyes blanques*, perquè ja no li ha de servir mai més.

En Giménez, una coixinera brodada, ab les inicials R. F.
En Tor, una cinta cinematogràfica en la qual ell hi fa de galan.

En Bardem, quatre rinxols de la banda esquerra.

L'Aymerich, una nòmina de cà la Ciutat.

En Barbosa, la correspondència creuada entre ell y un popular empresari de París.

L'Enric Borràs, un «peso».

La senyora Morera, un certificat de la Lliga del Bon Mot.

En Vilaregut, un exemplar de *La llantia de l'odi*.

El senyor Cadira, un tamboret.

En Galcerán, lo que li aconselli el seu cunyat.

En Peyo, el projecte de decorat pera'l *Miquel Servet*, pintat per ell mateix.

En Puiggarí, una quarteta amorosa, demostració del seu carinyo pera la *Conxa*.

En Capdevila y la Emilia, memories... a la família.

En Pena, una testa de Sant Joan degollat, record de les representacions de *Salomé* al Paralelo.

L'Iglesias, lo que sobri de les trenta mil pessetes de subvenció.

En Creuhet, un retrato de l'Antonia.

L'Antonia, un retrato d'en Creuhet.

L'Apeles Mestres, un test ab terra de castanyer pera replantarhi les *Flors de cingle*.

En Bernad y Durán, un somris, una mala intenció y un pelet roig.

En Giol..., aquet no donarà res, però dirà: *Madero*.

YORICK



No hi ha temps que no torni

El conservadurisme barceloní, el conservadurisme historic, tradicional, el mateix que donarem un dia per definitivament mort y enterrat, se disposa, ja fa temps, a intervenir d'una manera directa en la política catalana.

Els nostres conservadors, que com aus Fenix han lograt resucitar de les seves cendres, compten, pera tirar avant, ab la simpatia y l'apoi de la benemèrita *Lliga Regionalista*. Aquesta aliansa dels regionalistes ab el conservadurisme, motejat un dia de *caciquista*, constitueix un dels punts d'aquesta magna obra coneguda ab el nom d'*afirmació de la personalitat de Catalunya*, segona part del període nomenat *constructiu*.

Coses del temps.

En Milà y Pi, home atentíssim, correcte, amable com el qui més, tocà les conseqüències del nostre *despertar nacional*.

Nomenat Alcalde en circumstancies especialíssimes, en dies de febre patriòtica, quan una ventada de regeneració assolava la terra catalana y floria en tots els llavis un crit de santa indignació, siguié befat, escarnit, pels capítosts del renaixement polític, que, de no haver temut les conseqüències del seu acte, haurien arrastrat a la primera autoritat municipal pels carrers de Barcelona, com a un nou general Bassa.

Afortunadament pera tots, se pensà en l'articulat del Codig, y's contentaren ab xiularlo... com a Alcalde. Com a particular, com a conservador, vegé en Milà y Pi entrar pels balcons de casa seva certes contundentes mostres de la voluntat popular.

En Milà y Pi, home practic, esperit avisat, adoptà la prudenta resolució de recloure's temporalment en el seu fogar. En espera de nous dies, dedicaria els seus afectes, els seus coneixements,

la seva activitat, a la família, al seu despaig d'advocat y al carril de M. Z. A., els tres grans amors d'en Milà y Pi, després del que a la causa de l'ordre en tot temps ha professat.

Han passat deu o dotze anys de la seva retirada. En aquest espai de temps, n'hem vist de totes, a Catalunya. La més grossa, potser, ha sigut la resurrecció del credo conservador, responsable, un dia, de tots els mals.

En Milà y Pi, que compta, avui, ab la simpatia de tots els bons catalans—demàserà l'apoi lo que li dispensarèm,—parlà diumenge en el *Círcul Conservador*. Versà el seu discurs sobre la estètica de les grans ciutats, tema el més apropiat pera que la vara de canceller en cap, que li sigui un dia arreballada, pugui conferirseli de nou, en ocasió en que don Antoni Maura, benemerit de la *Lliga*, se remunti a les alsaes del Poder...

Sense l'intervenció d'en Salvador Riera, l'hèroe de la fonda del *Padre*, en García Victory ocuparia avui un lloc d'honor aprop d'en Pol...

X.



PRINCIPAL.—S'estan fent els darrers ensaigs de la traducció catalana de *Theodora*, d'en Sardou, que, a escoltar els entrants d'aquet teatre, ha d'esser l'obra que salvarà la temporada. Veurem.

ELDORADO.—Dissabte passat va estrenarse an aquet teatre *La germaneta*, obra en dos actes d'en Manel Folch y Torres.

Una família, marit y muller ab dugues filles, havien tingut fortuna y l'han perduda; tant els pares com les filles han aguantat el cop ab resignació y ara viuen ab el producte del treball del pare, que es copista, y del de les noies, que cus roba blanca l'una y dona lliçons de piano l'altra. Es concurrent de la casa el senyor Galiano, viudo, qui veu en una de les noies, la Fidela, una bona dòna de casa y una segona mare pera una nena que té de pocs anys. Com que'l senyor Galiano es ric, els pares de la noia no hi veuen de contents; no aixís la Fidela, que està enamorada d'un cosí seu, futur metge y home de pocs cabals, però, sumisa y obediencia, farà el sacrifici de casarse ab el senyor Galiano, pera salvar la situació de la família.

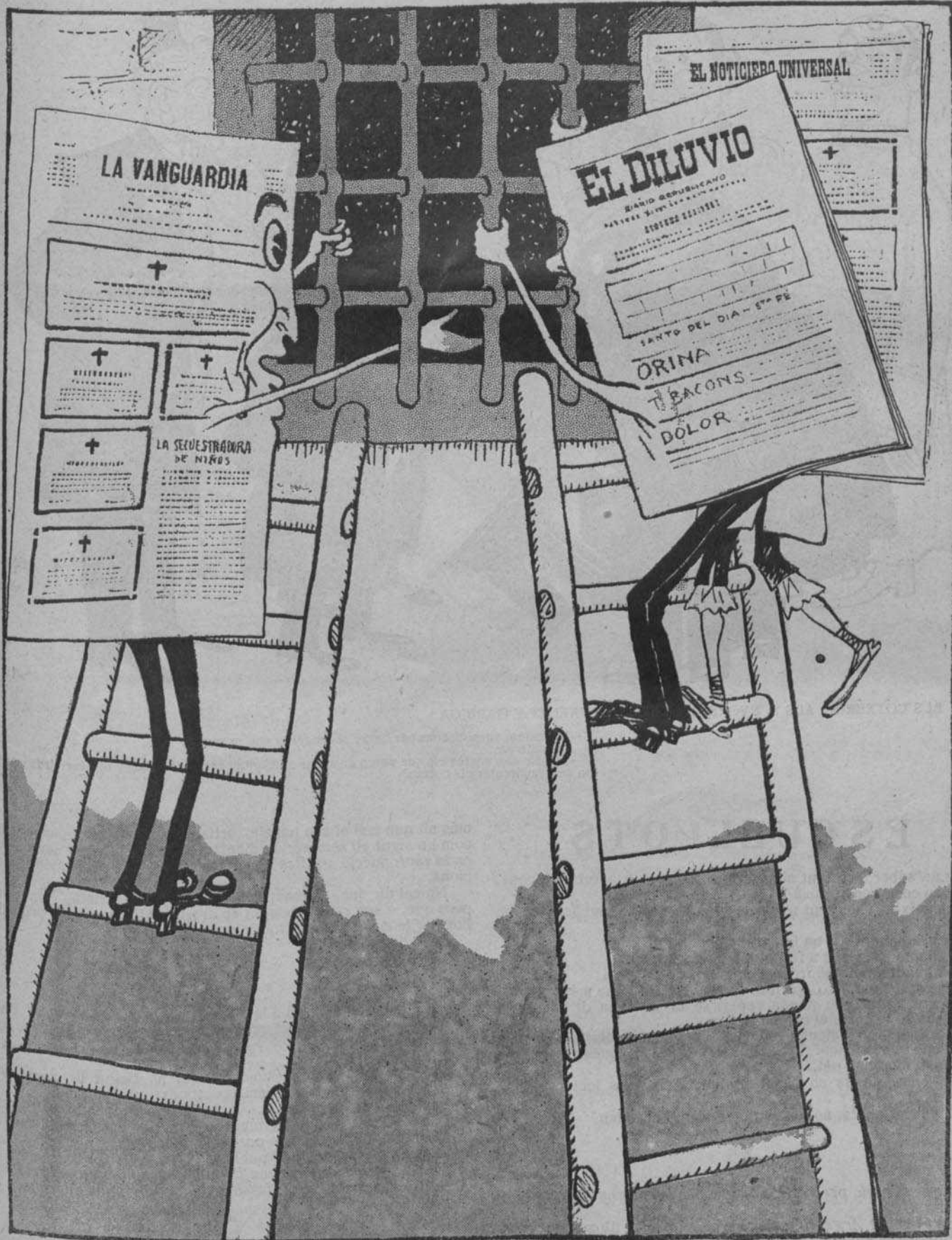
En el segon acte, que passa en una torreta de la família Galiano, la noia petita comensa a fer l'amor al viudo, pera veure si pot lliurar a la germana gran del sacrifici de casarshi, però tot jugant y fentli l'amor, comensa a estimarlo y a veure's corresposta. La comedia acaba com se pot preveure: ab dos casaments y ab la felicitat de tres matrimonis.

La obra es d'aquelles que un reconeix que estan ben fetes, que són ben pensades y escrites ab cura, però que no fan fred ni calor; el que l'ha vista una vegada ja'n té prou. No creiem que porti gaire gent al teatre.

La presentació y l'interpretació molt cuidades.

Demà s'estrenarà l'obra d'en Santiago Rusiñol, *La Verge del Mar*, ab decoració nova dels escenògrafs Moragas y Alarma.

NOVEDADES.—La companyia Villagómez ha posat *La escuela de las princesas*, ab un luxe y una riquesa de trajes que es digne d'esser vista. Apart de la presentació, l'interpretació es, sobretot per part d'ell, immillorable; els altres sols discrets. Anuncien pera dintre de poc *En Flandes se ha puesto el sol*.



A LA FINESTRA DE L'ENRIQUETA

—Vaja, ja que tot això dels òssos ha resultat mentida, ifesnos el favor de confessar que es veritat que venies criatures senceres y que molts senyorassos te n'han comprat alguna!...



ELS COTXEROS, ALS SENYORS CONDOMINES, VALLET Y GARRIGA

—Els estem agraïdíssims per haver secundat la nostra vaga.
—Nosaltres?
—Sí. ¿No són vostès els que varen demanar al Ajuntament que'l dijous y el divendres sants no deixés circular els cotxes?

ESQUELLOTS

VOLEN saber, referent al procés de la segrestadora de nens, una cosa ben curiosa?

Llegeixin el següent telegrama de Barcelona, publicat per un diari de la cort:

«Enriqueta Martí ha intentado ahorcarse...»

¿Ab què ho anava a fer?... Vagin llegint:

«...ha intentado ahorcarse con su propio pelo.»

Es estupendo això ¿veritat? Doncs encara hi ha més:

«Para evitar que pueda repetirse el caso, ha dispuesto el juez que se le corte el cabello.»

Per lo que va veientse, aquets tranquils dels diaris, lo mateix els d'allà que'ls d'aquí, han determinat que, en aquest assumpte, no quedi ningú ab pèl.

Y, conseqüents ab aquet proposit, als seus lectors els el prenen.

Y a l'Enriqueta, no poguentli pendre, l'hi tallen.

UN que se'n và, però que, afortunadament, tornarà quan sigui hora.

En el vapor *Argentina* s'embarcà, el passat diumenge, cap a Buenos-Aires l'habilitíssim dibuixant, ben conegut y apreciat dels lectors de L'ESQUELLA, en Nicanor Vazquez.

El nostre estimat amic, que và a la república del Plata a treballar en una gran revista il·lustrada, sabrà indubtablement posar

més alt que mai el seu pabelló artístic, mostrantse als argentins com ha sigut ell sempre: un dibuixant sincer, valent y sens rival en la reproducció gràfica de la vida en ses infinites manifestacions.

No cal dir que, al donar l'adeu al simpàtic artista, fem vots pera que, a son retorn, vingui ab el front gloriosament orlat de llorer y la maleta ben plena de pesos oro.

EN cap país del món, ni a la Memolandia—que es la terra dels memos,—hem vist mai una premsa que s'expliqui més malament que la nostra.

Exemple:

Parlant de la repercussió que aquí ha tingut la vaga dels miners inglesos, dona un diari aquesta extranya notícia:

«El conflicto del carbón.—Actualmente hay en Madrid sólo carbón para cuatro días, notándose cada día más sensiblemente la dificultad del transporte por falta de vagones...»

¡Així s'informa aquí al públic!

Fentli veure que es el *conflicte del carbó* lo que, en realitat, segons el mateix diari confessa, es el *conflicte dels vagons*.

GLORIA! ¡Gloria! Tres cops gloria als magnífics ciutadans que proposen instal·larnos



COMENTARIS

noves atraccions al Park!
Podrà ser que les pensades
no siguin originals
o hagin nascut influïdes
per l'èxit de l'any passat.
Pot ser, també, que, ab l'excusa
d'omplir d'atraccions el Park,
se tracti d'omplir butxaques
de senyors particulars.
Serà, igualment, cosa certa
que ont s'hi veu un gra de blat,
en professó les formigues
hi acuden a centenars.
Prò totes aquestes coses,
ni que siguin veritat,
no volen dir que'ls projectes
de tots aquets ciutadans
no siguin idees dignes
de sè alabades com cal.
Y, si no fos que ja'n sobren
avui d'idees y plans,
nosaltres proposariem
que, com atracció important,
també al Park s'hi celebressin
les sessions municipals.

— Jo ja t'ho deia: Ja veuras com al cap d'avall aquets òssos seran de burro.
— Be, sí; però, ara, lo que s'ha d'aclarir es això: aquet burro dels òssos ¿quí es?

va pintar durant la seva estada a Girona, l'estiu passat, y els que ha pintat darrerament a Aranjuez.

No cal dir que nosaltres, admiradors entusiastes d'en Rusiñol, pintor, no trobem en cap de les obres exposades ni un sol defecte a senyalarhi; la llum, la vida que respiren sos quadros, la bellesa del paisatge escullit, la justesa del colorit, són coses que captiven y qualitats impossibles de trobarles aplegades no més que en les teles d'en Rusiñol.

Els que encara no hagin vist l'exposició, que s'apressurin a anar a cà'n Parés, perquè, segons notícies, està pròxima a clausurarse.

El Ciero, ferm en el seu noble empenyo de conservar l'esperit poetic, no descansa.

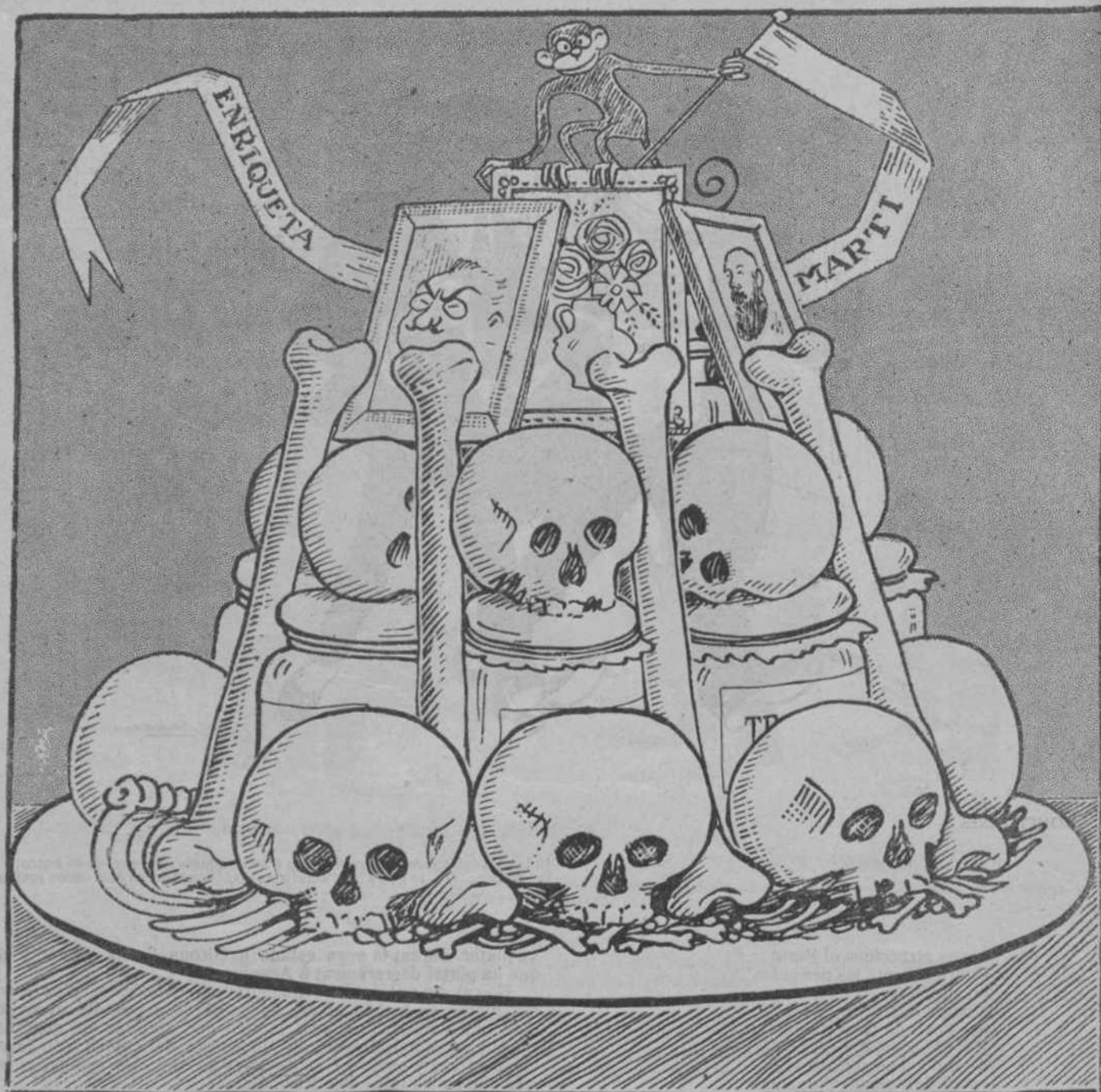
Després d'havernos explicat per pessets menudes, com ja recordarà el lector, tot lo que, en el llo de la segrestadora, havia declarat

«ante el juzgado
especial
el concejal
señor Marial»,

l'altre dia tornava resoltament a *las andadas*.
¡Y ab quin salero ho feia, el mano!

A cà'n Parés estan, actualment, exposades les darreres obres pictòriques d'en Santiago Rusiñol. Hi han els quadros que

Se proposava, aquet cop, el divertit diari, referirnos com un inspector de policia, intrigat pel color de certa pedra d'una pa-



L'OBRA DELS DIARIS PRO-CINCCENTIMISTES

Preparaven una mona
y ¡ai! els ha sortit un mico.

ret, havia concebut la sospita de que en el domicili que l'Enriqueta tingué al carrer dels Jocs Florals s'hi amagava alguna cosa de bulto, y, despenjant la lira, cantava d'aquesta manera:

«A dicho agente
le hizo ello sospechar
que el citado sillar
bien podía tapar
un escondrijo para ocultar...»

No ho dubtin, no.
Potser, de tot aquet bullit, al cap-d'avall, sigui impossible treure'n l'aigua clara.

Però, els trossos d'amena literatura que segurament deixarà y els tips de riure que llegintlos ens haguem fet, ja no hi haurà qui ens els quiti.

SOBRE'l mateix tragic-comic assumpte:

El que ara parla es un diari de Madrid.

Conta, aquet, als seus lectors, ab minuciosos detalls, tot lo que va succeir a la referida casa del carrer dels Jocs Florals al practicarse el memorable registre, y, entre altres coses, diu, molt serio:

«En una especie de alcantarilla se vió un hueco, donde aparecieron enterrados *dos* esqueletos.»

Y, poques linies més avall, afegeix:

«Los huesos encontrados pertenecen a *tres* cadáveres.»

Ens sembla que l'apreciable confrare de la *corte y villa* ho ha sumat malament.

No; no es a *tres* cadavres que perteneixen els òssos dels *dos* esqueletos.

Perteneixen a *quatre*.

¿Que quin es el quart mort, pregunten?

Ben a la vista el tenen.
Es el sentit comú.

En la sessió municipal celebrada l'altre dijous, el senyor Rius y Rius, al discutir-se el nomenament d'un empleat, manifestà que, tractant-se de carrecs de certa importància, creu que no es convenient donarlos a joves que, encara que estudiosos, careixen d'experiència.

¡Molt ben xafat!

El nostre aristocràtic correligionari parla com un llibre.

Si sempre a la Casa Gran s'hagués seguit aquest criteri sensat, no hauriem vist les criaturades que varem veure en certa famosa setmana d'aviació, celebrada a costes de la Pubilla, ni a la ciutat li haurien costat una pila de mils duros unes festes ridícules... que no varen ser ridícules per tothom.

Convé, doncs, no oblidar-lo el consell del senyor Rius.

Als joves inexperts, alentarlos, encaminarlos, obrilshi de bat-a-bat totes les portes... dels llocs que ensenyen algo.

Però no deixarlos ficar mai en camises d'onze vares.

HEM vist el número 4 de la importantíssima revista *El Teatre Català*, darrer dels publicats, fins ara, a l'hora en que escrivim aquestes ratlles.

Res havíem dit encara d'*El Teatre Català*, per por de no esserhi a temps, donada l'aterradora freqüència ab que entre nosaltres veiem naixer y morir tota mena de publicacions d'aquesta o d'aquella índole.

Però avui, convensuts de la seva importància y utilitat, davant la serietat ab que apareix escrita, al contemplar el ropatge tipogràfic ab que's presenta en public, creiem fer acte de justícia calificantla com a primera entre quantes publicacions se dediquen a Catalunya a l'enaltiment y a la propaganda del teatre de la terra. En aquest sentit, dintre de la seva especialitat, pot, *El Teatre Català*, competir dignament ab les millors revistes, germanes seves, que fóra de casa's publiquen.

Seguint la costum establerta pels periodics de la mena d'*El Teatre Català*, reparteix aquest y en forma de folletí, un floret d'obres dramàtiques de les més serioses y escullides, tan ben impreses, tan ben corregides, al menos, com ho estan les planes del setmanari.

Ja era hora de que'l teatre de Catalunya disposés d'un orgue que correspongués a la seva excepcional importància. *El Teatre Català* honra a quants de prop o de lluny en la seva confecció intervenen.

Pel bé de Catalunya y en interès dels ideals que defensa, desitgem a la novella publicació llarga vida y grossa prosperitat.

Ja tenim la primavera
altre cop entre nosaltres.
Ja hem arribat a aquell temps
en que'ls poetes s'exalten,
y es més vermella la sang,
y més boniques les plantes,
y els aucells canten més fort
y són les dones més guapes.

Torna a alegrar nostres ulls
altre cop y a combinar-se
el vert del llorer florit
ab la grogor de les palmes.

Tornaran, també, al seu temps
el bè y la mona de Pasqua,
y aixís van passant els anys
sense res nou ni notable.

Dugues coses més tenim
que no teniem els altres:
la vaga dels tintorers
y això de la segrestada.

¿Perquè?

¡Horroritzinse!... Perquè la societat que té al seu carrec el ram de les banyes ha anunciat que aquest any, pel Juliol, no hi haurà corrides de toros.

¡Senyor Noel!... ¡Senyor Noeeeee!...

¿Què fa perorant per Catalunya?...

¡A Santander el demanen!...

DIU que a l'interior del tunel que s'està construint a Canfranc pera donar pas a la línia que per aquella part ha d'unir Espanya ab Fransa, hi ha sortit un abundantíssim manantial d'aigua, molt rica en ferro.

—Això—diu afligidíssim un diari—representa pera la Companyia un gran contratemps.

Si hem de parlar ab franquesa, nosaltres no ho veiem pas aixís.

¿No diuen que l'aigua descuberta es esplèndidament ferruginosa?

Doncs, que s'instali a dintre del tunel comensat un establiment d'aigua del ferro, y que's vagi a fer el tunel a qualsevol altre lloc.

¡Un balneari en l'interior d'una foradada!...

¡Qui sab!... Potser donaria més diners aquesta extranya novetat que no pas el carrilot que hi vol fer passar la Companyia...

AVÍS

El vinent número de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

pot considerarse com

EXTRAORDINARI

doncs anirà tirat a dues tintes y part d'ell estarà dedicat a la diada.

Jesucrist a Barcelona

16 planes ————— 10 centims

Sortirà'l divendres, dia 5 d'Abril.

ELS diumenges a la tarda, a la «Casa de América», s'hi donen *thès musicals*.

Unes senyoretes conegudes meves hi van concórrer l'altre dia.

Y, com fos que abandonessin la festa abans d'acabar, no pogueren enterarse de si això del thè era realment thè o una figura retòrica.

Pera assegurar-se'n, l'endemà varen entrar en un colmado:

—Deu lo guard. Voldriem thè.—

—¿Com el volen? ¿Del corrent o purgant?—

—Si pot ser..., musical.—

COSES d'Espanya.

No fa gaires dies, a Coruña, va tenir lloc una juguesca original. Dos caps-de-casa varen apostar a veure qui's ficaria més alcohol al ventre.

El qui va guanyar, per això, després d'esser ovacionat pels testimonis, caigué reventat, al peu de la taberna.

Sols faltava que'l qui va perdre, que ben mirat es el qui va sortir guanyant, hagués dit senyalant al difunt:

—¿Veieu? D'això se'n diu una mort esperitual.—

Hoy, hoy se sortea!

Avui, dia 29 de Mars, llensarà el Banc Hispano-Colonial a la plassa, per compte de l'Ajuntament, una nova barriscada de títuls del Deute municipal, que representen, nominalment, *dos milions y pico* de pessetes.

A Santander, el divendres, en senyal de protesta, varen tancar-se les portes de tots els establiments.



VIDA TRANQUILA

—¡Ditxosos nosaltres que no som herbolaris, ni posseim cap torre a la font d'en Fargas, ni hem viscut mai al carrer dels Jocs Florals!...

—¡Ni tenim cap sopera plena d'ossos de criatura!...

Donem aquesta notícia, bastant més interessant pels pobres contribuents que la novel·la de la *Secuestradora de nens*, per dos motius.

Primer: Perquè tot Barcelona s'enteri de que l'actual Ajuntament segueix, com els anteriors, el comodíssim sistema de tapar els dèficits anant a *Manlleu* y endeutant-se més de lo que ja ho està. Y,

Segon: Perquè la gent de la Casa Gran vegi fins aont arriba la nostra generositat, al publicarli gratuïtament l'anunci del nou emprèstic que, tard o aviat, haurem de pagar nosaltres ab tires de la nostra pell.

Ja's torna a parlar del còlera... y es casual: ¿no s'hi han ficat que d'aixó se'n parla sempre que a Melilla hi ha un combat?

tat de la recompensa que pot otorgarse al ja popular guardia Asens, l'hèroe del carrer de Ponent.

¿Recompensa al guardia Asens?

Ja sé què dirà l'interessat, si li consulten:

—¡Un asens, homes; un asens!—

ELS taberners demanen a l'Arcalde que'ls exclueixi del compliment del descans dominical.

—¿Què xerren aquets bons senyors?—deia un de la D. M.—No'n fa poc de temps que n'estan exclusits.

—¿Com vol dir?

—Sí, home. Continuament estan demanant lo mateix. ¡Me sembla que aixó es «no descansar»!—

L'LEGIM:

«La Comissió de Governació del nostre Municipi ha trac-

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8

BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2



Edicions populars d'en SANTIAGO RUSIÑOL

ACABA DE SORTIR

EL PINTOR DE MIRACLES

Preu: UNA PESSETA

Biblioteca moderna de Ciencias Sociales

- G. Sergi — La decadencia de las naciones latinas. *Versión española de S. Valentí Camp y Vicente Gay* Ptas. 3
- R. Altamira — Psicología del pueblo español. (Agotada).
- Adolfo Posada — Literatura y problemas de sociología » 3
- Miguel de Unamuno — En torno del casticismo » 2
- A. Vaccaro — La lucha por la existencia y sus efectos en la humanidad. *Versión española de S. Valentí Camp y Pedro Umbert* » 3
- Léon Bazzalgette — El problema del porvenir latino. *Versión española de S. Valentí Camp* » 3
- S. Valentí Camp — Vicisitudes y anhelos del pueblo español. *Prólogo de P. Dorado* » 3

COLECCIÓN DIAMANTE

Tomo 113

La perfecta casada

Por FRAY LUIS DE LEÓN

Ptas. 0'50

La próxima semana

Tomo 114

JORGE MANRIQUE POESÍAS

Obras completas de

SHAKESPEARE

- traducidas por -

Jacinto Benavente

EL REY LEAR

Les cent millors poesies

: de la llengua catalana :

Triades per E. MOLINÉ Y BRASÉS — Preu: 1 pesseta

NOTA. — Totbon qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponents se'ls otorguen rebaixes.



EL CUBISME A BARCELONA
Primera Exposició pública d'aquesta nova escola.

Com veurà el lector, els temes d'aquesta petita exposició són tots d'actualitat y verament suggestius: la vista de la ciutat, un gos de moda, un venedor de diaris, un miner en vaga, baralles de veïnat y el gran Pujaló treballant en el seu taller de la Model.